

1. Inleiding

Dit is het pedagogisch profiel van het Gastouderbureau in Wageningen. Gastouderopvang onderscheidt zich van groepsopvang door het huiselijke, kleinschalige karakter. Gastouders aangesloten bij het Gastouderbureau vangen in eigen huis of in het huis van de ouders kinderen op in de leeftijd van 0 tot 13 jaar. In de praktijk zijn het vooral kinderen van 0-4 jaar die gebruik maken van gastouderopvang.

Tijdens de groepsbijeenkomsten met gastouders in 2006 en 2007 zijn de opvoedingsdoelen uit de Wet kinderopvang en de daaruit voortvloeiende basisregels besproken. Daarnaast is bij het samenstellen van dit profiel gebruik gemaakt van het oorspronkelijke pedagogisch beleid van het Gastouderbureau (1993/1994). Medewerkers van het Gastouderbureau en leden van de ondersteuningscommissie en freelance gastouders waren hier bij betrokken.

2. Gastouder-kind ratio

Kinderen kunnen zowel in het huis van de ouders als in het huis van de gastouder opgevangen worden. **Bij een gastouder worden maximaal twee kinderen van 0 jaar en maximaal vier kinderen onder de 4 jaar gelijktijdig opgevangen.**

Bij een gastouder worden maximaal zes kinderen gelijktijdig opgevangen in de leeftijd van 0 tot 13 jaar. Eigen kinderen tot 10 jaar worden meegerekend.

Bij het koppelen kijken we ook **naast** de leeftijden van de kinderen **ook naar** de mogelijkheden van de gastouder.

Met gastouders wordt een achterwachtingeregeling voor calamiteiten afgesproken. D.w.z. dat gekeken wordt of een gezinslid in kan springen, de buurvrouw gevraagd kan worden of de ouders benaderd kunnen worden bij calamiteiten. **De achterwacht is tijdens de opvang telefonisch bereikbaar en binnen 15 minuten op het opvangadres aanwezig.** De afspraken komen aan de orde en worden vastgelegd tijdens het koppelingsgesprek, bij het onderwerp veiligheid/calamiteiten.

3. Opvangadres

- **De woning waar de gastouderopvang plaatsvindt: Is te allen tijde rookvrij.**
- **Beschikt over voldoende veilige en hygienische binnen- en buitenspeelruimte die jaarlijks door middel van een risicoinventarisatie wordt gecontroleerd. De ruimten zijn afgestemd op het aantal en de leeftijd van de op te vangen kinderen.**
- **Is voorzien van voldoende werkende rookmelders en een branddeken.**
- **Beschikt over slaapruijnte die is afgestemd op het aantal kinderen. Er is in ieder geval afzonderlijke slaapruijnte voor kinderen tot anderhalf jaar.**

4. De visie van het Gastouderbureau op kinderen, opvoeden en de rol van de kinderopvang

We denken dat ieder kind een eigen karakter en temperament heeft en dat alle kinderen anders zijn. We denken dat een kind geen ongeschreven blad is, maar dat ieder kind zijn eigen ontwikkeling volgt en daarbij een eigen tempo heeft. Voor een aantal kinderen is het prettig om opgevangen te worden in een kleine groep met één vaste verzorger/begeleider. Ook vinden wij de 'een-op-een' relatie van groot belang in de periode waarin hechting een grote rol speelt in de ontwikkeling van kinderen.

De rol van gastouderopvang binnen de kinderopvang is om ouders die voorkeur hebben voor het kleinschalige en huiselijke karakter de mogelijkheid te bieden hiervoor te kiezen. Daarbij is het van groot belang dat ouder en gastouder zich prettig bij elkaar voelen, vertrouwen in elkaar hebben, redelijkerwijs op dezelfde golflengte zitten en zo mogelijk een aanvulling op elkaar zijn.

We werken als bureau niet direct met specifieke pedagogen. Elke gastouder heeft een voor haar bepaalde manier van werken waarin zij zich onderscheidt van de andere gastouder. Het pedagogisch profiel maakt de gastouder meer bewust van haar manier van werken.

5. De pedagogische doelstelling van het Gastouderbureau

Wij willen kinderen een plek bieden waar ze zich veilig en vertrouwd voelen. Vanuit een prettige sfeer kunnen kinderen zich optimaal ontwikkelen. Het belangrijkste doel van de opvoeding vinden wij dat kinderen uitgroeien tot mensen die:

auteur	portefeuillehouder	autorisatie dir	geldig m.i.v.	versie nr.
a.dijkstra en t.van den broecke	a.vermeulen	o.bakker	27-01-2011	3

- zelfvertrouwen en een positief zelfbeeld hebben
- zelfstandig zijn
- eigen keuzes durven maken
- goed kunnen samenwerken met anderen
- goed met anderen kunnen communiceren
- respect hebben voor medemensen en de natuur.

6. De pedagogische praktijk rondom de basisregels van het Gastouderbureau

In het pedagogisch beleid is in de vorm van pedagogische basisregels voor de hele organisatie vastgelegd wat we doen. Bij gastouders dient dit als raamwerk waarin zij zich kunnen vinden. In dit pedagogisch profiel beschrijven we aan de hand van voorbeelden hoe we het doen.

6.1. Emotionele veiligheid bij gastouders

Het meest typerende kenmerk van gastouderopvang op het gebied van emotionele veiligheid is de een-op-een relatie die het kind heeft met de gastouder. De kinderen hebben tijdens de opvang te maken met één vaste verzorger / begeleider.

Het is daarom extra belangrijk dat er een klik is tussen het kind en de gastouder, en tussen de ouders en de gastouder. De medewerkers van het Gastouderbureau maken op basis van het intakegesprek een voorstel voor een koppeling en maken daarbij een inschatting of ouder en gastouder bij elkaar passen. In de omgang met kinderen moet er niet te veel verschil zijn tussen ouder en gastouder. Daarnaast kijken we waar het kind behoefte aan heeft. Er vindt een kennismakingsgesprek plaats tussen ouder en gastouder. Bij twijfel adviseren wij niet met elkaar in zee te gaan. Na acht weken opvang vindt een evaluatiegesprek plaats. Als na verloop van tijd blijkt dat het kind toch niet op zijn plaats is dan kijken we of er een andere gastouder beschikbaar is.

6.1.1. Voldoende aandacht voor wennen bij een nieuwe gastouder

Ouders en gastouders bepalen in goed onderling overleg hoe het wennen zal gaan, dit is afhankelijk van het kind. De meeste gastouders stellen de nieuwe ouders voor om een aantal keren voordat de opvang plaats gaat vinden hun kind te brengen. De ouder blijft er de eerste keer vaak bij. De volgende keer/keren blijft het kind (voor een deel) alleen. Samen overleggen zij hoe vaak dit gebeurt. Ook adviseren gastouders aan ouders met baby's om iets eigens mee te geven bijvoorbeeld een T-shirt met de geur van de moeder. Dit kan de gastouder dan gebruiken als het kind uit de fles drinkt of als het in de box of wieg ligt. Peuters of kinderen die in de eenkennigheidfase zitten als ze starten, zullen soms meer tijd nodig hebben om te wennen. We vinden het beter om een aantal keren per week voor een korte tijd te komen dan een of twee keer per week een hele dag.

6.1.2. Bij plaatsing van kinderen rekening houden met specifieke omstandigheden, zoals samenstelling van de groep op dat moment

Bij het zoeken naar een geschikte gastouder kijken we, behalve naar beschikbaarheid, ook naar de samenstelling van haar groep, zodat een gastouder bijvoorbeeld niet tegelijkertijd 3 baby's onder een jaar opvangt. Zij moet voldoende tijd hebben om de aandacht te verdelen. Als een ouder aangeeft dat het fijn is als er voor haar peuter ook speelkameraadjes aanwezig zijn of juist dat het kind rust nodig heeft, dan houden we daar rekening mee bij het zoeken naar een geschikte gastouder.

6.1.3. Rekening houden met specifieke behoeften van kinderen en eigenheid van kind respecteren

Ieder kind ontwikkelt zich op zijn eigen manier, geen enkel kind is hetzelfde. We kunnen kinderen niet met elkaar vergelijken. Ieder kind heeft er recht op, om binnen bepaalde grenzen, te zijn wie hij is.

6.1.4. Gevoelens (b.v. blijdschap, verdriet) serieus nemen

Kinderen hebben recht op het uiten van hun emoties. Groot zijn is niet hetzelfde als niet huilen. Huilen kan heel belangrijk zijn om emoties te ontladen. Gastouders proberen de oorzaak te achterhalen en

auteur	portefeuillehouder	autorisatie dir	geldig m.i.v.	versie nr.
a.dijkstra en t.van den broecke	a.vermeulen	o.bakker	27-01-2011	3

zo mogelijk weg te nemen. Maar: huilen mag, troosten moet. Kinderen die huilen, worden zo goed mogelijk getroost om te zorgen dat zij zich (weer) veilig voelen.

Als een kind blij is zullen gastouders die blijdschap met hen delen door het te benoemen en enthousiast te reageren.

6.1.5. Zorgen voor veilige hechting, voor geborgenheid, zorgen dat kinderen zich veilig voelen; zorgen voor voorspelbaarheid, structuur in de dag, vaste en sensitieve groepsleiding, rituelen en vieringen

We vinden het belangrijk dat een kind zich veilig voelt bij de gastouder en dat het zich in het huis van de gastouder thuis voelt. We denken dat je dit kunt bereiken door het kind voldoende aandacht te geven, door voldoende tijd te nemen voor het wennen en door in te gaan op en actief te luisteren naar gevoelens van het kind zoals blijdschap, verdriet, woede en angst.

Een vaste dagindeling geeft een kind een veilig gevoel; een strak schema is niet nodig, een paar vaste punten op een dag zijn voldoende. Dit kan gebaseerd zijn op dagelijks terugkerende gebeurtenissen zoals afscheid nemen, het op vaste tijden eten, drinken, slapen en een voorleesmoment. Bij veel gastouders is het naar buiten gaan / wandelen opgenomen in hun dagelijks patroon.

6.1.6. Aandacht voor lichaamstaal, 'lezen' (inleven, invoelen, begrijpen) van kinderen, maar niet te snel invullen

Gastouders benoemen voor de kinderen wat er te zien is. Bij baby's proberen we te achterhalen wat er aan de hand is, bijv. koud of warm aanvoelen, een vieze luier, honger of last van de buik. Ook kan het zijn dat een kind aandacht wil of erbij wil zijn of moet wennen als het pas gestart is. Bij peuters vragen we bijv. of het klopt wat we menen te zien. En als dit het geval is zullen we de deze gevoelens bevestigen door samen te praten en een oplossing te vinden.

6.1.7. Aandacht voor ingrijpende gebeurtenissen in het leven van een kind

Als er sprake is van een ingrijpende gebeurtenis bijvoorbeeld een sterfgeval, scheiding of geboorte van een broertje of zusje, dan zal de gastouder het kind voor een langere periode extra in de gaten houden. Afhankelijk van de leeftijd van het kind praten we over deze gebeurtenis. Daarbij bepaalt het kind zelf of het hier op in wil gaan. Gastouders zorgen ervoor hierover in gesprek te blijven met de ouders. Ook door bijv. gebruik te maken van boekjes, poppenspel of het aanbieden van expressiemateriaal kunnen we een kind helpen bij het verwerken van de gebeurtenis.

6.1.8. Aandacht voor lichamelijke veranderingen bij een kind

We stimuleren kinderen in hun lichamelijke ontwikkeling door hen de ruimte, de mogelijkheid en de uitdaging te bieden te gaan zitten, staan, lopen. We forceren dit niet.

6.1.9. Accepteren van elk kind zoals het is, elk kind zijn eigen ontwikkeling in zijn eigen tempo gunnen, stimuleren als dat nodig is

Als een kind er nog niet aan toe is om bijv. zindelijk te worden gaan we niet dwingen. Wel nemen we ze bijvoorbeeld mee naar het toilet als andere kinderen gaan. Eventueel laten we ze kennis maken met het potje door ze erop te laten zitten.

Soms vinden kinderen het eng om los te lopen terwijl ze het al wel kunnen. De gastouder zal dan het kind stimuleren door het uit te nodigen over een korte afstand naar haar toe te komen en het aanmoedigen door het enthousiast te prijzen.

6.1.10. Iedereen is 'anders' en ieder kind mag er zijn

Kinderen kunnen niet met elkaar vergeleken worden, ieder kind heeft een eigen karakter. De een wil bijv. bij binnenkomst wel een handje of kusje geven de ander duidelijk niet. Gastouders houden hier rekening mee.

6.1.11. Bij overtreden van regels nóóit het kind afkeuren, alleen het gedrag

Als het negeren van ongewenst gedrag er niet toe leidt dat het gedrag stopt, zal de gastouder het kind op het ongewenste gedrag aanspreken. We laten daarbij afkeuring blijken over het gedrag, niet over het kind als persoon. We proberen uit te leggen welk gedrag ongewenst is en vooral waarom.

6.1.12. Een sfeer scheppen waarin kinderen zich welkom voelen

We reageren enthousiast als het kind binnen komt. Er wordt belangstelling getoond voor wat het gedaan heeft en wat het die dag wil gaan doen. Kinderen vinden het meestal ook leuk om mee te draaien in het gezin: meehelpen met soppen, de planten water geven, tafel dekken, was vouwen, stoep vegen, tuinieren, samen boodschappen doen enzovoort. Ze voelen zich dan betrokken.

6.1.13. Praten met kinderen en uitleg geven als ze grenzen overschrijden

We leggen uit waarom we iets niet willen. Bijv. we willen niet dat de kinderen elkaar slaan, want dat doet pijn. We willen niet dat ze ruzie maken, want dat lost het probleem niet op. We willen niet dat ze gooien met speelgoed, want dan gaat het kapot en kun je er niet meer mee spelen. Netjes met spullen omgaan en er zuinig op zijn is belangrijk.

6.1.14. Bij flexibele opvang extra aandacht voor rust bij de gastouder, waarborgen van continuïteit voor kind en de groep

Als ouders flexibele opvang wensen, adviseren we hen om het kind toch wekelijks bij de gastouder te laten komen. We leggen uit dat het, vooral voor kinderen van 0 tot 4 jaar, moeilijk is als er een lange periode tussen zit, ze moeten dan steeds opnieuw wennen.

6.1.15. (Aandacht) delen met eigen kinderen van de gastouder

Kinderen hebben bij de gastouder niet alleen te maken met andere gastkinderen, maar soms ook met de eigen kinderen van de gastouder. Zij moeten de aandacht van de gastouder en het speelgoed delen met de eigen kinderen van de gastouder. Wij vinden dat ieder kind recht heeft op evenveel aandacht en dat het ene kind niet bevoordeeld mag worden ten opzichte van de ander. Bij de gastouder mag elk kind spelen met al het speelgoed dat tijdens de opvang voor handen is.

6.2. Persoonlijke competenties bij gastouders

De belangrijkste punten hieruit voor de opvang bij gastouders:

- ❖ Vanwege het kleinschalige karakter is er voldoende aandacht voor ieder kind persoonlijk.
- ❖ Er is voldoende tijd om samen met de kinderen nieuwe dingen te ontdekken en ervaringen op te doen.

6.2.1. Zorgen voor uitdagende omgeving die tegemoet komt aan het verlangen van kinderen om op verkenning te gaan, nieuwe dingen te ontdekken en zich de wereld eigen te maken

We vinden dat kinderen ruimte nodig hebben: ruimte om te spelen, zowel binnen als buiten. Voldoende ruimte stimuleert kinderen en nodigt hun uit om te spelen. Kinderen hebben ook recht op een hoek waar ze rustig kunnen spelen. Daarbij zorgen we dat er voldoende speelgoed is voor de kinderen, dat is afgestemd op de leeftijd. Gastouders zullen regelmatig speelgoed omruilen en het 'oude' tijdelijk weggleggen. Dit maakt dat het speelgoed steeds weer nieuw is en dus uitdagend blijft.

6.2.2. Zorgen voor afwisseling door aanbod van rustige en meer actieve activiteiten, voor gevarieerd spelmateriaal waardoor kinderen spelenderwijs de grenzen van hun eigen 'kunnen en kennen' ontdekken, ervaren, verleggen en daarvan leren:

Vaak kiezen kinderen zelf wat ze gaan doen als ze bij de gastouder komen (vrij spel). Sommige gastouders kijken op vaste tijden naar vaste kinderprogramma's op de televisie, bijvoorbeeld de Teletubbies of de Tweenies. Ook worden activiteiten als tekenen, kleuren of kleien aangeboden. Daarnaast is er ook speelgoed voor de verstandelijke ontwikkeling zoals bijvoorbeeld puzzels en blokken. In de tuin is vaak een zandbak aanwezig en in de zomer wordt er met water gespeeld. Veel gastouders wandelen graag en bezoeken dan een speeltuin in de buurt.

6.2.3. Mogelijkheden bieden voor ontwikkeling van motoriek, kinderen aanmoedigen motorische vaardigheden te vergroten

Voor het stimuleren van de motoriek biedt de gastouder speelgoed aan dat hieraan tegemoet komt. We proberen baby's te stimuleren om hun oog- handcoördinatie te oefenen door speelgoed aan te bieden dat ze moeten pakken. Om te zorgen dat kinderen zich op een veilige manier leren optrekken, hebben de meeste gastouders een box staan waarin de kinderen dit kunnen oefenen. Ook zorgen we voor voldoende ruimte voor een kind om zich veilig te kunnen bekwamen in het omdraaien. Kinderen die al aardig lopen maar toch nog een beetje onzeker zijn kunnen bijv. oefenen achter een duwautootje. Verder hebben veel gastouders een glijbaantje in de tuin of zijn er driewielers of andere (loop)auto's om de grove motoriek te oefenen. Vaak zetten gastouders ook op vaste momenten muziek op die de kinderen uitnodigt om te dansen of te springen.

6.2.4. Stimuleren spraak- en taalontwikkeling door duidelijk en correct spreken, zinnen zonodig herhalen i.p.v. verbeteren, anderstalige kinderen in het Nederlands aanspreken, activiteiten verbaal begeleiden en gebruik maken van verhalen, liedjes en rijmpjes

Een goed taalgebruik vinden we heel belangrijk als communicatiemiddel. We geven het goede voorbeeld, geven uitleg over woorden en geven kinderen de ruimte om hun verhaal te vertellen. We letten op ons eigen taalgebruik, spreken heel kleine kinderen ook op een gewone manier aan. Regelmatig maken we gebruik van liedjes, boeken en in overleg met ouders soms van televisieprogramma's.

6.2.5. Stimuleren verstandelijke ontwikkeling door aanbieden van gevarieerd spelmateriaal, reële eisen stellen afgestemd op leeftijd en belangstelling van kinderen

Baby's zijn voornamelijk zintuigelijk bezig en onderzoeken speelgoed op smaak, vorm en hoe het aanvoelt. Speelgoed als puzzels, memoriespel, maar ook spelletjes als "ik zie ik zie wat jij niet ziet" zijn erg geschikt voor de peuters. Voor de grotere kinderen zorgen we dat het aanbod in speelgoed voldoet

auteur	portefeuillehouder	autorisatie dir	geldig m.i.v.	versie nr.
a.dijkstra en t.van den broecke	a.vermeulen	o.bakker	27-01-2011	3

aan hun mogelijkheden en interesses. Computers zijn daarbij niet meer weg te denken. Dit gebeurt wel in overleg met ouders.

6.2.6. Stimuleren van creatief denken, kinderen aanmoedigen nieuwe dingen uit te proberen, initiatieven te nemen

Ontwikkeling van het denkvermogen kan gestimuleerd worden door verschillende soorten spel. Leren denken geeft een kind het plezier van het ontdekken van nieuwe mogelijkheden en het zelf maken van iets: iets creëren. We bieden speelgoed als blokken en lego aan, waarmee je iets kunt bouwen. En met puzzelen leren kinderen om te passen en te meten.

6.2.7. Rekening houden met specifieke behoeften en interesses van kinderen, elk kind accepteren zoals het is, elk kind eigen ontwikkeling in eigen tempo gunnen

Door goed te kijken naar het kind zie je of het een voorkeur heeft voor bepaald speelgoed of spel. Sommige kinderen zijn vooral bezig met de grove motoriek door te klimmen en te klauteren of hebben een sterke voorkeur voor rijdend spelmateriaal. We zorgen dan voor ruimte en materiaal om dit te kunnen doen. Andere kinderen gaan wat later lopen, maar 'oefenen' veel meer de fijne motoriek. We bieden dan speelgoed aan dat voldoet aan die behoefte. Kinderen die het niet leuk vinden om te knutselen / tekenen dringen we niets op. We bieden het wel aan, maar kinderen zijn er vrij in om eraan deel te nemen of niet.

6.2.8. Het gebruik van computers bij gastouders

Bij sommige gastouders mogen kinderen in de schoolleeftijd gebruik maken van de computer. Dit gebeurt doorgaans alleen als het slecht weer is of als het kind te moe is om naar buiten te gaan. Dan mag een kind alleen of soms samen met het eigen kind van de gastouder op de computer. Dit is van te voren wel overlegd met de ouders. Er is geen toegang tot internet, maar er wordt alleen gebruik gemaakt van Cd-rom. Van te voren wordt een tijdsduur afgesproken.

6.2.9. Kinderen helpen zelfvertrouwen te ontwikkelen door te stimuleren, waarderen en complimenteren

Als we denken dat een kind toe is aan bepaalde activiteiten, dan stimuleren we het kind dat ook te doen. Bijv. meehelpen met tafel dekken. We belonen dit bijv. door het kind te bedanken voor de hulp en te zeggen dat we het fijn vinden dat het heeft meegeholpen en door te zeggen dat het kind het goed heeft gedaan.

6.2.10. Kind ruimte geven om eigen identiteit te ontwikkelen

Bij een gastouder is er vanwege het kleinschalige karakter altijd veel aandacht voor het individuele kind. Gastouders zijn in staat om de behoefte van het kind te signaleren en daarop in te spelen. Een kind kan aangeven of het iets wel of niet leuk vindt. In de meeste gevallen kunnen plannen van kinderen worden gehonoreerd. Gastouders stimuleren de kinderen ook om hun mening over dingen te geven en om aan te geven als zij iets niet leuk vinden.

6.2.11. Kinderen leren zelf conflicten op te lossen en assertief te zijn

Gastouders kijken eerst hoe een conflict zich ontwikkelt. Als er sprake is van een gelijkwaardige situatie dan laat zij het de kinderen zelf oplossen. Bij verbaal en fysiek geweld grijpen gastouders wel in. Zij benoemen wat zij hebben gezien en vragen de kinderen om bevestiging. Zij keuren ongewenst gedrag af. Zij proberen een kind dat vaak het onderspit delft, te helpen om voor zichzelf op te komen. Bijv. door te zeggen: "Pak maar terug en zeg maar dat je het niet leuk vindt".

6.2.12. Kinderen in de BSO-leeftijd aanmoedigen nieuwe interesses en hobby's te ontwikkelen

Als gastouders zelf een hobby hebben, dan kunnen ze dit mogelijk doen tijdens de opvang. Als een gastouder bijvoorbeeld gaat breien of naaien dan kan zij een kind uitnodigen om eens mee te kijken en aanbieden om het te leren.

auteur	portefeuillehouder	autorisatie dir	geldig m.i.v.	versie nr.
a.dijkstra en t.van den broecke	a.vermeulen	o.bakker	27-01-2011	3

Ook als de gastouder iets gaat timmeren, plantjes/zaadjes gaat potten, (huis)dieren verzorgt of het zelf leuk vindt om iets te bakken dan biedt ze mogelijk andere dingen aan als die het kind thuis doet. Als ze zelf iets graag doet dan brengt ze haar enthousiasme sneller over op een ander.

6.2.13. Praten met kinderen en uitleggen als ze grenzen overschrijden

Bij het overschrijden van grenzen geven we kinderen uitleg waarom iets niet kan. Gooien met ballen in huis kan niet, er staan te veel spullen die kapot kunnen gaan. Wel kunnen we over de grond met een bal rollen. We leggen ook uit dat er dingen in huis zijn waar je niet aan mag komen. Tijdens het wandelen, willen we dat kinderen bij de gastouder blijven en niet de straat oversteken, er kan verkeer aan komen.

6.2.14. Aandacht voor evenwicht tussen groepsactiviteiten en individuele activiteiten

Dit hangt samen met het aantal en de leeftijd van de kinderen. We proberen door de dag heen gezamenlijk iets te doen zoals eten, wandelen, buiten spelen en een activiteit aan tafel of op de grond. Een individuele activiteit is doorgaans makkelijker in te plannen, bijv. als er andere kinderen op bed liggen.

6.2.15. Aandacht voor lichamelijke veranderingen en ontwikkeling van seksualiteit:

We volgen kinderen in hun lichamelijke ontwikkeling en gaan op een normale ontspannen manier om met verschillen tussen jongens en meisjes. We letten er op dat kinderen zeggenschap hebben over hun eigen lijf. Als ze ongezien op het potje of toilet willen dan respecteren wij dat.

6.2.16. Stimuleren gezond en veilig gedrag bij kinderen, rekening houdend met hun leeftijd en ontwikkelingsniveau

We leren kinderen bijv. hun hand voor de mond te houden bij het hoesten of niezen. Handen worden gewassen na toiletbezoek en voor het eten. Eten dat op de grond heeft gelegen wordt niet opgegeten. Kinderen mogen geen grote stukken brood naar binnen proppen. We wijzen kinderen op gevaren en leren hen daarmee om te gaan. We leren hen bijv. veilig de trap op en af te gaan door het samen met hen te doen en niet op de trap te spelen.

6.3. Sociale competenties bij gastouders

Het belangrijkste voor gastouders op het gebied van sociale competenties is

- ❖ dat kinderen plezier hebben in het samen spelen en delen
- ❖ dat kinderen leren rekening te houden met elkaar en leren samenwerken
- ❖ dat dit gebeurt in een kleine overzichtelijke groep

6.3.1. Stimuleren van positieve groepsfeer, kinderen aanmoedigen dingen samen te doen en te delen

Een positieve groepsfeer bereiken we door rust te scheppen, door aandacht te hebben voor ieder kind, door kinderen te leren rekening te houden met elkaar en door regels te hanteren waar iedereen zich aan houdt.

We bieden materiaal aan waar verschillende kinderen tegelijkertijd mee kunnen spelen, zoals bijv. Duplo, garage, zandbak. Eerst spelen kinderen naast elkaar en vervolgens met elkaar.

6.3.2. Aanbieden van groepsactiviteiten met aandacht voor evenwicht groepsactiviteiten - individuele activiteiten

Samen spelen en alleen spelen kunnen elkaar afwisselen. Door samen te spelen ontwikkelen kinderen hun sociale vaardigheden. Gezamenlijke activiteiten zijn bijv. samen wandelen en eten. We stimuleren ook gezamenlijke activiteiten aan tafel, zoals puzzelen, tekenen, of gezelschapsspelletjes, maar ook het samen met het speelgoed spelen.

Alleen spelen biedt ruimte voor fantasie en concentratie. Baby's leggen we regelmatig in de box zodat ze het speelgoed om zich heen kunnen ontdekken. Voor oudere kinderen maken we een apart hoekje waar zij ongestoord kunnen spelen en leren om zich alleen te vermaken. Daarnaast kiezen we er bewust voor om af en toe een activiteit met een kind alleen te doen, zoals een verhaal voorlezen, een toren bouwen of samen iets huishoudelijks doen.

6.3.3. Kinderen geven-en-nemen leren, leren conflicten op te lossen

We willen graag dat kinderen leren op een positieve manier met anderen om te gaan, samen te spelen, samen te delen en rekening te houden met elkaar. We toelonen niet dat bijv. de een iets van de ander afpakt of stuk maakt of dat zij elkaar ongewenst storen in het spel. We stimuleren kinderen elkaar te helpen als het nodig is door als er bijvoorbeeld iets uit de box is gevallen dit terug te geven aan het kind in de box.

Als het ene kind iets van het andere kind afpakt proberen we het de kinderen zelf op te laten lossen. Lukt dit niet dan zeggen we bijv. tegen het kind waarvan iets is afgepakt, dat het moet zeggen het graag terug te willen hebben. Tegen het kind dat het heeft afgepakt zeggen we dat je niet zomaar iets af mag pakken en dat als je iets graag wilt hebben, je het kunt vragen.

6.3.4. Kinderen leren zich in te leven in de ander, begrip te hebben voor de ander

Als een kind bijv. graag met een ander wil spelen en de ander wil dat niet dan zeggen we dat dat jammer is, maar dat dat andere kind het nu even echt niet wil.

6.3.5. Kinderen leren dat iedereen anders is en dat iedereen gelijkwaardig is

We denken hierbij bijv. aan een andere cultuur, levensstijl of religie. We vinden het belangrijk, kennis te hebben van de achtergronden van de opvattingen van de ander zodat wij ons er in kunnen verplaatsen. Zo ontstaat er respect en acceptatie wat we ook weer op de andere kinderen over kunnen brengen. Als een kind bijv. wil bidden of danken voor het eten respecteren we dit.

6.3.6. Stimuleren andere culturen te verkennen (boeken, spelletjes, gerechten, feesten)

Bij de keuze van speelgoed en boekjes letten we er op dat verschillende andere culturen en gewoonten aan bod komen en besteden we er tijdens het spelen aandacht aan. We betrekken bijv. ook ouders hierbij door hen te vragen bepaald materiaal mee te brengen.

Als activiteit maken we soms samen met de kinderen een gerecht klaar uit een ander land of we vragen de ouders iets lekkers mee te brengen.

auteur	portefeuillehouder	autorisatie dir	geldig m.i.v.	versie nr.
a.dijkstra en t.van den broecke	a.vermeulen	o.bakker	27-01-2011	3

6.3.7. Belonen van gewenst gedrag, corrigeren van ongewenst gedrag; ongewenst gedrag alleen bestraffen als corrigeren niet helpt

Als een kind bijv. meehelpt met huishoudelijke karweitjes, zoals de tafel dekken of – afruimen, geven we het een complimentje. Als een kind geen zin heeft in opruimen van het speelgoed waar het mee heeft gespeeld leggen we uit dat iedereen moet helpen opruimen, omdat er anders niet met iets anders gespeeld kan worden. Eventueel doen we het samen. Als corrigeren niet helpt, zetten we het kind bijv. even apart.

6.3.8. Kinderen ruimte geven om eigen identiteit te ontwikkelen

Ieder kind is anders; als een kind bijv. niet aan een activiteit mee wil doen dan proberen we daar rekening mee te houden. Maar soms gaat het belang van de groep voor, bijv. als een van de kinderen geen zin heeft om mee te gaan wandelen dan kan dat niet anders en leggen we uit waarom het niet anders kan.

Door het aanbieden van verschillende activiteiten ervaart het kind wat het wel en niet leuk vindt.

6.4. Socialisatie en overdragen van waarden en normen bij gastouders

We vinden dat wij als gastouder het kind het goede voorbeeld moeten geven. Kinderen kijken naar de gastouder en zien hoe zij zich in bepaalde situaties gedraagt. Het belangrijkste op het gebied van socialisatie bij gastouders is om kinderen respect bij te brengen voor alles wat leeft.

6.4.1. Als gastouder bewust omgaan met eigen waarden en normen

Alle gastouders hebben hun eigen waarden, wat de een wel belangrijk vindt daar hecht de ander soms minder waarde aan. De een zal dan ook anderen dingen van een kind verwachten dan de ander. Het is goed om hierover, ook met ouders, in gesprek te blijven. Gastouders zijn beroepsmatig bij kinderen betrokken en hebben met meer kinderen tegelijkertijd een relatie. We moeten, ook naar de ouders toe, duidelijk zijn over onze eigen grenzen en zorgen dat we hier niet overheen gaan.

6.4.2. Bewust omgaan met invloed van voorbeeldgedrag op kinderen en geringe invloed van mondelinge overdracht van waarden en normen

Goed voorbeeld doet goed volgen. Als we iets van een kind verwachten moeten we het goede voorbeeld geven. Je kunt bijv. denken aan 'dank je wel zeggen', 'niet schreeuwen' en 'samen delen'. Hoe groot de invloed van de gastouder is hangt samen met het aantal opvangdagen per week.

6.4.3. Respecteren van anderen, hun mening en hun bezit, vermijden van vooroordelen

We laten elkaar uitpraten, geven elkaar geen grote mond, storen elkaar niet onnodig in bezigheden, plukken geen planten uit tuinen van anderen, zijn zuinig met speelgoed, leggen uit wat de reden is als iemand anders is dan de anderen.

6.4.4. Respecteren van alles wat leeft

We vinden een leefbare wereld belangrijk en willen daarom graag dat kinderen respect hebben voor hun leefmilieu. Bij het wandelen praten we over de planten en dieren die we onderweg tegenkomen. We accepteren het niet als kinderen onnodig takken afrukken of bloemen plukken. Een klein bosje voorzichtig plukken en thuis samen in de vaas zetten is niet voor iedereen een probleem.

Als het kan kiezen we ervoor insecten die in huis zitten naar buiten te doen in plaats van ze dood te maken.

Daar waar gastouders huisdieren hebben wordt kinderen geleerd hoe hiermee om te gaan. Zo is een poes niet altijd een knuffeldier en een hond is geen paardje om op te rijden.

6.4.5. Niet accepteren van gewelddadig of agressief gedrag

We leren kinderen hun gevoelens te uiten met woorden en niet met negatief gedrag. We geven het goede voorbeeld en proberen rustig te blijven, onze stem zo min mogelijk te verheffen en gebruiken geen grove taal.

6.4.6. Niet accepteren van pesten

Het is voor kinderen belangrijk dat ze de regels weten waaraan ze zich zowel binnen als buiten het gezin moeten houden. We wijzen ook jonge kinderen er op als ze over hun grenzen heen gaan. Er wordt geen lichamelijk geweld gebruikt, niets van een ander afgepakt en niet tegen elkaar geschreeuwd.

6.4.7. Niet accepteren van liegen

Vooraf bij kleine kinderen spreken we nog niet van liegen. Bij hen gaat het in veel gevallen meer om fantaseren. Wanneer we het gevoel hebben dat kinderen bewust niet de waarheid spreken proberen we het waarom te achterhalen. Het kan zijn dat het bang is niet meer lief gevonden te worden of bang is voor straf.

6.4.8. Niet accepteren dat kinderen elkaar onderling zwart maken

auteur	portefeuillehouder	autorisatie dir	geldig m.i.v.	versie nr.
a.dijkstra en t.van den broecke	a.vermeulen	o.bakker	27-01-2011	3

We blijven altijd alert op de sfeer onderling. Kinderen moeten zelf leren conflicten op te lossen maar je hebt als gastouder wel de taak erop toe te zien dat dit in alle redelijkheid gebeurt en indien nodig bij te sturen.

Klikken keuren we niet goed. We leggen uit dat kinderen mogen waarschuwen als de ander iets doet wat gevaar oplevert. Als een kind vaak negatief over een ander praat proberen we uit te zoeken waarom dit kind dit steeds doet, waar dit gedrag zijn oorsprong vindt. Dan neemt de gastouder dit kind op een rustig tijdstip apart om uit te leggen wat het doet en of het zich daar bewust van is, en dit negatieve gedrag om te buigen naar positief gedrag door iets af te spreken over een eventuele beloning hiervoor.

6.4.9. Aandacht en respect voor de gelijkwaardigheid van ieder kind ongeacht leeftijd, kleur, religie, geslacht etc.

We spelen in op de behoefte van het kind en proberen zoveel mogelijk rekening te houden met de wensen van de ouders, zonder over onze eigen grenzen heen te gaan. Jongens en meisjes krijgen de gelegenheid met hetzelfde speelgoed te spelen.

Een jonger kind gaat niet altijd voor boven een ouder kind. Als we een spelletje doen met een van de oudere kinderen moet de baby soms zich even zelf vermaken. De baby kan gerust even huilen zodat het spel met het andere kind afgemaakt kan worden.

6.4.10. Duidelijk zijn over 'onze manieren' maar wel flexibel met regels omgaan

Regels zijn belangrijk voor kinderen, zij weten dan waar zij aan toe zijn. Toch kan er met duidelijke uitleg ook van regels afgeweken worden. Bijv. lekker een keer op de grond in plaats van aan tafel eten, iets lekkers eten als er wat te vieren valt of voor deze ene keer hoeft het speelgoed niet opgeruimd te worden.

6.4.11. Stimuleren van onderlinge solidariteit, kinderen aanmoedigen elkaar te helpen

We betrekken de kinderen bij elkaar, leren ze elkaar te helpen bijvoorbeeld bij het maken van iets of door samen het speelgoed op te ruimen.

6.4.12. Kinderen leren open te staan voor en respect te hebben voor gewoonten en rituelen van andere (sub)culturen, kinderen stimuleren om gewoonten uit andere culturen te verkennen d.m.v. boeken, liedjes, spelletjes, gerechten en feesten e.d.

Door ons te verdiepen in andere culturen kunnen wij onze kennis op kinderen overbrengen. We zorgen voor materiaal dat daarbij kan helpen.

6.4.13. Kinderen leren mensen met lichamelijke of verstandelijke beperkingen te respecteren

Als zich dit in de praktijk voordoet, leren we kinderen rekening te houden met kinderen of volwassenen die een beperking hebben. Bijvoorbeeld door de deur open te houden, iemand niet voor de voeten te lopen, niet ongegeneerd aan te kijken of door te vragen of je kunt helpen.

6.4.14. Respecteren ieders normen en waarden t.a.v. seksualiteit, bewaken van grenzen van alle betrokkenen op dit gebied (groepsleiding en gastouders, ouders, de omgeving)

We hebben te maken met verschillende gastouders, die ieder hun eigen normen en waarden hebben. We zijn het er over eens dat wij onze eigen grenzen bewaken en niets tegen ons gevoel in hoeven doen. Als onze grenzen echter ruimer zijn dan die van ouders en kinderen passen wij ons daaraan aan.

6.4.15. Ontspannen omgaan met blootspelletjes, doktertje spelen e.d. bij jonge kinderen, toezicht houden, ingrijpen als het extreme vormen aanneemt en als kinderen grenzen overschrijden

Een aantal gastouders heeft moeite met het dokkertje spelen en blootspelletjes en zal dat ook niet toestaan. Eventueel ingrijpen, doen we zo dat kinderen zich niet schuldig gaan voelen.

Er zijn ook gastouders die vinden dat kinderen de gelegenheid moeten krijgen om hun eigen lijf te ontdekken.

We zijn er alert op dat kinderen niet tegen hun zin betrokken worden in het spel van anderen.

Wat we wel of niet toestaan proberen we af te stemmen met wat ouders graag willen.

6.4.16. Voorlichtingsmateriaal, boeken en een luisterend oor bieden rondom seksualiteit bij BSO-kinderen

Gastouders hebben in principe geen voorlichtingsmateriaal of boeken voor kinderen in huis. Wij vinden dit een taak voor de ouders. Als kinderen vragen stellen wordt er wel een antwoord op gegeven. Hierbij wordt rekening gehouden met de leeftijd en ontwikkeling van het kind. Het beantwoorden gaat in bescheiden mate, we laten dit aan ouders over. De vraag kan aan ouders doorgespeeld worden.

6.4.17. Kinderen leren wanneer ze grenzen overschrijden

Als kinderen grenzen overschrijden dan vertellen wij hen dat het niet kan of niet mag. We leren ze bijvoorbeeld om rekening te houden met anderen, om zelf op te ruimen nadat je ergens mee gespeeld hebt en om op gevaar te letten. Andere grenzen zijn bijv. tijdens het eten niet van tafel weglopen, aan het einde van de dag speelgoed opruimen, niet zomaar de straat oversteken.

6.4.18. Bij overtreden van regels het gedrag afkeuren, niet het kind

Het kind zelf keuren we nooit af. We zeggen niet dat een kind niet lief is of stout. We zeggen wel, dat wat het kind op dat moment doet, niet kan of niet mag.

6.4.19. Uitleg geven bij de dingen die je doet

Bij veel dingen die wij doen geven we kinderen uitleg wat we doen en waarom we het doen, zodat zij het leren begrijpen. Bijv: "ik zet je even apart, zodat je weer rustig kunt worden en na kunt denken over wat je hebt gedaan".

6.4.20. Kinderen leren om ruzies uit te praten

We leren kinderen om dingen uit te praten als zij het niet met elkaar eens zijn. We zeggen bijv. "Sla maar niet als je boos of verdrietig bent, probeer het maar met woorden te zeggen".

6.4.21. Gewenst gedrag belonen, ongewenst gedrag corrigeren; alleen straffen als corrigeren niet helpt

We leggen de nadruk op het positieve in het kind. We speken onze waardering uit, geven het een knuffel, een aai over de bol of gaan iets leuks doen. Positief gedrag hoeft zeker niet beloond te worden met snoep of materiële middelen. Het negatieve gedrag proberen we zoveel mogelijk te negeren, als dit geen effect heeft, dan leggen we het kind uit waarom het gedrag ongewenst is. We spreken het kind niet aan op zijn persoon, maar op het gedrag. Ongewenst gedrag leidt soms tot 'straf': een maatregel om aan te geven dat het kind een bepaalde grens overschreden heeft.